СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 103. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 7-го травня 1941. No. 103. Jersey City, N. J., Wednesday, May 7, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОТЯГАЮТЬ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ МОЛОЧНІ КОМПАНІЇ ЗА ПІДВИЩУВАННЯ ЦІН

НЮ ЙОРК. — Лава присяглих признала винуватими дві найбільші молочні компанії на терені Ню Йорку, Шіфілд і Борденс, які змовлялись в цілі підвищування цін. Хоч вони ніби є дві конкуруючі фірми, проте вони змовились на терені Ню Йорку, Лонг Айленду і Вестчестер повіту продавати ту саму якість молока по два центи більше на кварті, ніж вони продають по інших теренах. Тою змовою вони подамали протитростевий закон Шермана. Довідавшись про рішення лави присяглих посадник Ля Гвардія висказав своє задоволення. З тими компаніями він віддавна веде боротьбу. Зате компанії висказали з цеї причини своє „велике здивування".

ЛЯ ГВАРДІЯ ДІСТАНЕ ЩЕ ОДНУ РОБОТУ.

НЮ ЙОРК. — Президент Рузвелт покликав до себе на наради нюйорського посадника Ля Гвардію. Вкупі з тим знавці говорять, що Ля Гвардія дістане ще одну суспільну роботу, а саме він стане головою комісії, яка має занятись виробленням пляну оборони міст проти можливого наїзду чужих збройних сил. Вона теж має перевести цей плян, себто узброїти американські міста і приготовити населення. Ля Гвардія, крім нюйорського посадництва є нині ще головою організації посадників і головою оборонного канадійсько-американського комітету.

ПЕРЕШУКУЮТЬ ЮГОСЛАВСЬКІ КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — Американські власти перевели наглу контролю тих югославських кораблів, що стоять в американських портах, [illegible] чутки, що на тих кораблях залоги задумують перевести саботажі. Та виявилось, що причиною цеї контролі були різні тертя і непорозуміння серед залоги на згаданих кораблях, залоги були поділені — що далі робити? Деякі члени залоги були проти югославського уряду, що є нині на еміграції, деякі були за. Зновуж хорвати були за той хорватський уряд, що тепер устаткувався в Хорватії.

НАГОРОДИ ПУЛІЦЕРА.

НЮ ЙОРК.—Тростісти Колюмбійського університету ухвалили на цей рік нагороди Пуліцера таким ґазетам і особам: „Н. Й. Таймсови" за добрі новини зза границі та за виховну роботу; Робертови Шервудови за драму „Дер шел бі но найт"; Маркусови Гансенови за історичну працю; Рейбенови Морому за редакційну працю; Вестбрукови Пеглерови за писання колюмни „Фер енаф"; Джекобови Боркому за найкращий картун; Ліонардови Бейкенови за поезії; Олі Елізабет Винслов за біографічну працю.

СХОПЛЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО АҐЕНТА.

НЮ ЙОРК. — Федеральні аґенти арештували тайного большевицького агента, який діяв на терені Америки. Його назвище є Ґаік Бадалович Овакімян. Беручи під увагу його свобідну поведінку з совєтським ґенеральним консулем і поквапність, з якою цей консул станув в обороні його, думають, що це якась „груба риба". На нього наложили залог у висоті $25,000.

АРЕШТ БАНДИТА.

НЮ ЙОРК. — Не минуло й доби по довершенні морду на особі Г. В. Мексвела, як власти арештували вбивника і він вже навіть признався до вини. Ним є 23-літній Моріс Мардовіч, який має за собою довгий кримінальний рекорд. Арештували його так скоро тому, бо в нього замітне кримінальне обличчя, яке легко пізнала з фотографії товаришка замордованого Мексвела, панна Кейсиді. Мардовіч вже видав й свого спільника. Оба вони „спеціялізувались" в нападах на людей, що в дану пору сидять в автах.

НАЦІСТИЧНА БАЗА ПІД БІГУНОМ.

БОСТОН. — До Бостону прибув з підбігунових околиць корабель „Ди Норт Стар", на якім група дослідників з адміралом Бирдом на чолі їздила в околиці полудневого бігуна в цілі наукових дослідів і в цілі зглошення власности до тих околиць на користь Америки. Члени цеї експедиції говорили, що в тих околицях, на острові Дисепшен, вони відкрили націстичну воєнну базу, яка мала за завдання направляти ушкоджені кораблі і засобляти їх ріжними потрібними продуктами. Та база, говорили ці члени, опісля вилетіла в повітря. „Хто її висадив — можете догадатись" — говорили члени експедиції.

ЗАЛІЗНИЧИЙ ВАГОН РОЗВАЛИВ ДІМ.

НЮ ЙОРК. — Недалеко залізничого шляху в Квінс вискочив з рейок вагон і розвалив двоповерховий деревляний дім. На щастя мешканцям не сталось нічого злого.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАРЯДЖУЄ БУДОВУ ВЕЛИКОЇ ФЛЬОТИ ТЯЖКИХ БОМБОВИКІВ

Президент Рузвелт у своїм листі до секретара війни Стимсона зарядив, щоб той взявся за будову великої фльоти тяжких бомбовиків, які моглиб нести на собі великі ладунки вибухових матеріялів і могли заїхати до кожного кутка Німеччини та нищити всі її фабрики і комунікаційні центри, від яких залежить справність німецької армії. Демократії, писав президент, мусять за всяку ціну здобути в можливо найкоротшому часі перевагу в повітрі. Щоб це осягнути, треба приспішити будову тяжких бомбовиків, хочби через те мали потерпіти інші роди зброї. Президент дав секретареви Стимсонови в тому напрямку всі потрібні права.

Водночас з тим американський уряд опублікував офіційні числа, що до виробу літаків. З них виходить, що виріб літаків в Америці постійно зростає. В місяці квітні вироблено близько півтора тисячі воєнних літаків, на 17% більше, ніж в березні ц. р. Урядові кола говорять, що до кінця цього року загальне число вироблених літаків дійде до 20,000, себто на дві тисячі більше, ніж було передбачено в пляні.

АМЕРИКАНСЬКІ МОЖЛИВОСТИ ВИРОБУ СТАЛІ

На засіданні уділовців компанії „Юнайтед Стейтс Стіл", в Ню Йорку, предсідник цеї компанії Ірвінг Олдс, заявив, що їх одна компанія може виробити більше сталі, ніж ціла Німеччина. Їх компанія, говорив він, має можність виробити врік 29,720,000 тон чистої сталі, себто 35% усеї американської продукції. Якби їх компанія далі продукувала сталь з таким поспіхом, як вона це тепер робить, то її продукція рівняласяб продукції Великої Британії, Франції і Бельгії до купи.

СПРАВА КОНВОЇВ У КОНҐРЕСІ

Над питанням, чи може американський уряд сконфісковані чужі кораблі ужити для воєнних цілей, а саме для помочи Англії, виринула в конґресі напружена дискусія. Деякі конґресмени говорили, що ужиття німецьких і італійських сконфіскованих кораблів, для цілей противних їхнім державам, цілком певно буде причиною до війни. Інші конґресмени висказувались у той спосіб, що коли Німеччина й Італія хочуть це уважати за причину до війни, можуть це робити. Америка не може даватись залякувати. Конґресмен Кокс заявляв, що Америка повинна відразу взятись за конвоювання кораблів і не дивитись на безпеки. Якби уряд звернувся безпосередньо до конґресу за дозволом конвоювати кораблі, говорив конґресмен Кокс, то він дістав би від конґресу загальне одобрення.

БУНТ В ІРАКУ НЕ ВДАЛИЙ, ТВЕРДЯТЬ БРИТІЙЦІ

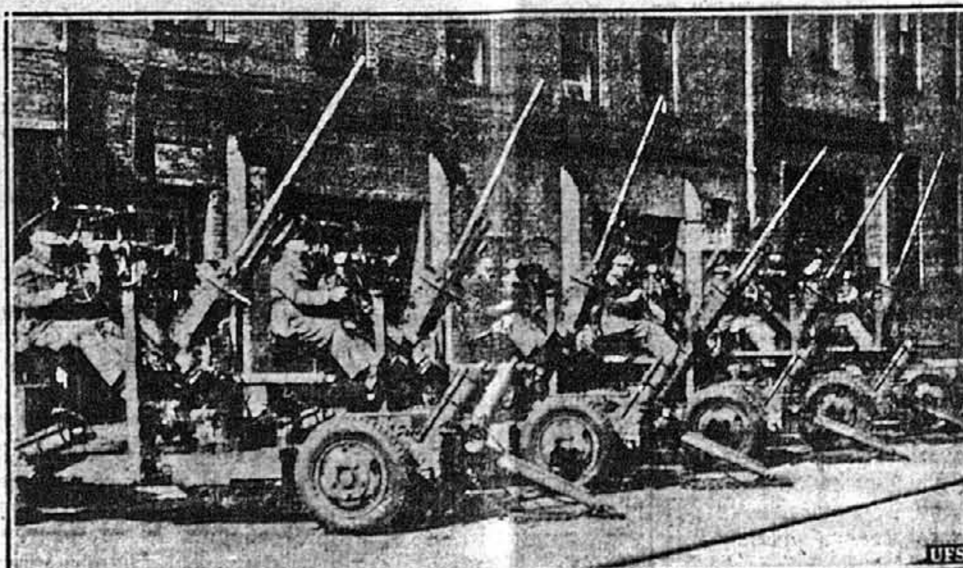
Дейвид Андерсон доносить з Лондону, що ті відомости, що доходять з Іраку, заповідають повну невдачу повстання проти британської влади, піднято премієром Рашідом Алі Боґом, прихильником Німеччини. Повстання рахувало на скору поміч Гітлера. А тимчасом німецька допомога ще й досі не наспіла. Це вказує, що Рашід Бег зачав заскоро свій бунт проти британців. Туреччина, як доносять, зголосила свою готовість посередничити між Британією і Іраком, щоб довести їх до замирення. Та Британія стоїть на тому, що заки зачне переговори, летунське поле в Габанії мусить бути очищене з повстанчих відділів. Головно іде тут про іракську артилерію, що обстрілювала Габанію три дні, поки її не приглушили британські летуни. Британці розкинули теж по Баґдаді тисячі летючок, в яких заявили, пишучи по арабськи, що будуть бомбардувати місто, якщо повстання не припиниться. Повстанці знову, як подає Юнайтед Прес, заповіли, що якщо це станеться, то вони будуть бомбардувати ту дільницю Баґдаду, що замешкана британцями. Наразі повстанці не мають успіхів, бо захопили всього кілька неузброєних британських офіцирів і вояків.

ВДАРИЛИ В САМУ СЕРЕДИНУ НІМЕЦЬКИХ ПАНЦИРНИКІВ

Уже цілий місяць намагаються британські летуни знищити два німецькі панцирники, Шарнгорст і Ґнайзенав, що находяться в французькій пристані Брест. Досі повідомлювано нераз, що ушкоджено ті панцирники, але доперва тепер подано, що британські летуни таки вдарили в самі панцирники, вживаючи при тому нового роду бомб.

ЯПОНІЯ ДІСТАЄ НАФТУ

БАТАВІЯ (Голяндські Індії). — Британсько-американські нафтові підприємства відновили з Японією умову щодо достави нафти. І то відновили в такий спосіб, що Японія діставатиме річно 1,800,000 тон нафти. Це може тепер відбитись не добре на Британії, але тільки в такому випадку, колиб були загрожені нафтові поля в Іраку. Бо якщоб Британія ті поля втратила, то тоді мусілаб числити на доставу нафти з Нідерляндських Індій. Японія діставатиме тепер таку скількість нафти, яку досі могла побирати. Тільки так було, що вона досі побирала річно з Нідерляндських Індій тільки 494,000 тон. Мабуть не мала чим перевезти всю скількість, бо бракувало кораблів.

ПРОТИЛЕТНИЧІ ГАРМАТИ. — Перші 37міліметрові протилетничі гармати, призначені для вжитку американської армії, доручила оноді Коперс Ко., в Болтиморі. Гармати повертаються дуже легко й можуть викинути 150 двофунтових куль на мінуту на віддаль 3,000 ярдів у гору.

АМЕРИКА ОСТЕРІГАЄ ЕСПАНІЮ ЩОДО ЇЇ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

МАДРИД. — Американський амбасадор, Алекзендер В. Веддел, намагається представити еспанському урядови, що Злучені Держави слідкують з великою увагою за заграничною політикою Еспанії. Це він хоче довести до відома уряду тому, що в Еспанії видно останніми днями дещо такого, що може заповідати зміни в її заграничній політиці. З того, що пише преса можнаб вносити, що Еспанія набирає віри, що держави „осі" таки вийдуть з війни переможцями. А це значить, що Еспанія повинна властиво стати офіційно по боці Німеччини й Італії. Та біда, що навіть у такому випадку Еспанія не знає, як довго ще війна потягне, а вона цілковито вичерпана й довго боротись не зможе. Та це, як видно, не є їй перешкодою виставляти домагання щодо звороту Ґібралтару та тої території в Африці, що положена напроти Ґібралтару, а є тепер власністю Франції. Та остання має вже находитись в еспанських руках, коли іде про цілову контролю. Ось ті події є мабуть тим, що заставляють американського амбасадора сказати еспанському урядови, що таке поступовання не відповідає тому духови, який панував тоді, коли велись розмови між еспанським урядом і американським представником у справі довозу живности з Америки для голодуючої Еспанії.

РАХУЮТЬСЯ З УЧАСТЮ АМЕРИКИ У ВІЙНІ.

БЕРЛІН. — Націстівська преса, обговорюючи останню промову Гітлера, пише в такому тоні, що Америка, що є „на колесах" не може переплисти океану і змінити висліду механізованої війни, якщо до неї приступить. Далі та преса витягає зо слів [illegible] ше, як німці думали. Вона певно буде ще й в 1942 році. А що продукція Америки готова таки заважувати навіть і в німецькім обрахунку, видно, по тому, що Гітлер накликав до збільшення німецької воєнної продукції. Усе це згадує преса, але дуже осторожно, не доповідаючи. Виходилоб, що є ще в мові Гітлера якісь неясности. А це знову означає, що й та німецька перемога, яку так голосно заповідається, теж неясна.

ТУРЕЧЧИНА НІБИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН. — Американські кореспонденти пишуть, що націстівська преса заявляє, що найрадісніша новина з промови Гітлера є та, що Туреччина перехиляється на бік Німеччини, та що з нею буде скоро заключений політичний і економічний договір.

ХОТІЛАБ ВІДІТХНУТИ.

РИМ. — Війна на Балкані ніби скінчилась. Італія вже забрала острови Корфу та Дальматійське побереже. І позбулась того клопоту, що їй наносила війна з Грецією. Та виглядає, що це все тимчасове, та що тепер Італія матиме ще більше клопотів, бо війна за Середземне море щойно починається. І то її дуже журить.

ПОЛЬСЬКА ПРОПАҐАНДА „ПРИ ПРАЦІ".

ЛОНДОН. — Розголошується, що губернатор Франк, що перебуває у Кракові, обїзджав Генеральне Губернаторство. Зокрема мав він оглядати села, що положені над мадярської границею. Коли переїздив через українські села, каже згадана пропаганда, то виходила його зустрічати українська людність, що подекорувала свої хати німецькими і українськими прапорами.

ВЗИВАЮТЬ ДО ПОВСТАННЯ ПРОТИ НАЦИСТІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Австрійська комуністична партія запротестувала проти загарбання Німеччиною Югославії й Греції й візвала робітників до бунту проти націстичної влади. Каже, що австрійський пролетаріят не має нічого спільного з нападом на Югославію і Грецію.

ДЛЯ ПРОПАҐАНДИ.

ЛОНДОН. — Юнайтед Прес подає, що британське міністерство інформацій виясняє, що та частина промови Гітлера, в якій він подає дати про війну на Балкані, мала наскрізь пропаґандний характер, потрібний для домашнього вжитку.

ЩО ІМПОНУЄ ЯПОНІЇ?

ТОКІО. — В Японії слідять дуже за подіями в Злучених Державах, включно до страйків чи промов Линдберга і критики президента Рузвелта. Та найбільше цікавиться Японія тим, як поступає воєнне зброєння. Не зважаючи на перешкоди, з якими стрічається ще далі американська воєнна продукція, вона поширюється з дня на день у дуже скорому темпі. І це є те найважніше, що заставляє Японію до задуми. Назагал панує думка, що през. Рузвелт таки рішений піти до війни, та що Японії треба з тим фактом числитись.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Англія й Польща

З нагоди обходу 150-літньої річниці польської конституції третього травня зроблено в Англії заходом польського уряду на еміграції великі врочисті свята. До участи в тих святах втягнено представників британійської династії й уряду, і своїми публичними заявами, що були розголошені по всему світі дали до певного ступня висказ становищі британійського уряду до польського питання.

Як звичайно при таких урочистих нагодах, говориться багато величних фраз. Повно їх було й при цій нагоді. Говорено про Польщу як невстрашиму демократію, величано польську фльоту за її відвагу, справність й знаменитий дух. Сказано було що упавша недавно Польща була така успішна держава, що своїм успіхом заалярмувала німців і заставила їх напасти на Польщу.

Справжнє політичне значіння мають одначе ті уступи з промови британійського премієра, — котра, мимоходом кажучи, була розіслана радіом по всему світу, — ті уступи, що дають відповідь на питання, які пляни має Велика Британія до питання відбудови Польщі на випадок своєї перемоги.

Що премієр Чорчил обіцяє польському урядові на еміграції й польському народові відбудову польської держави, цього можна була згори сподіватися. Польське питання, одначе, є більше специфічне; воно вимагає докладної відповіди на такі питання, як питання границь тої Польщі, котра має бути відбудована: чи має повстати Польща в тих межах, у котрих вона находилася, як вона розлетілася? Наприклад, чи має вона обнимати українські землі, загарбані ґенералом Галєром, литовські землі, загарбані ґенералом Желіґовським, Тешин, забраний від Чехословаччини? якщо Польща не має обнимати цих земель, то яка вона має бути? які концесії робиться дальшим польським імперіялістичним намірам по ще дальші непольські землі?

[illegible] тіли би почути певно поляки, а ще більше їх сусіди, в промові Чорчила є повна мовчанка. Коли поляки ждали, що Чорчил обіцяє їм велику Польщу, вони були розчаровані. Коли неполяки ждали запевнення, що відбудова Польщі не принесе їм нового поневолення, як принесла відбудова Польщі в Верзаю, то й вони є розчаровані. Чорчил говорив про потребу відбудови Польщі, але, на скільки показують рапорти з його промови, виразної відповіди на питання відносин майбутньої Польщі до сусідів не дав. Була фраза про звязок між сильною Польщею й малими народами на сході Европи, але кого розуміється під малими народами та які мають бути звязки між цими народами й Польщею, не було сказано.

Можна би це приписати зрозумінні британійського уряду, що Польща на випадок відбудови не повинна повторяти імперіялістичних помилок минулого. Одначе таксамо можливо, що британійський премієр тому не хотів нічого сказати про границі майбутньої Польщі, що він не хотів наражати советської Росії, котра захопила від упадаючої Польщі поважні території на сході. Тому Чорчил звертався в своїх промовах проти прусаків, а про теперішню Росію не сказав ні слова.

Московщина і Комунізм

Найбільший католицький орган Швайцарії у французькій мові, „Куріє де Женев", розповсюджений і в інших католицьких країнах, а зокрема у Франції, умістив в своїм числі з 9. квітня велику передову статтю затитуловану „СССР і Европа", в якій говориться між іншим наступне:

„Не зважаючи на пониження, завдане британійським і французьким делегаціям в серпні 1939 р. в Москві, числять англо-саські держави далі на послуги Советів. Навіть цими днями в часі страйків в Америці ідуть американські політики так далеко, що роблять ріжницю поміж властивими національними комуністами та інтернаціональними.

Булоб необережно твердити, що червона армія ні в якім разі не зачепить німецької армії, але коли й зробить це, то ні в якім разі не для того, щоб прийди на поміч „великим демократіям", а лише для того, щоб виконати пляни основників СССР та їх наступників — а саме допровадити шляхом війни до революції. Зрештою політика Москви лишається завжди тоюж самою. Протягом останніх років миру московський уряд спромігся витворити в Парижі і Лондоні таку ілюзію советської потуги і дав такі запевнення, що Франція і Англія уважали можливим помірятися з Райхом. На війні червона Росія вже зробила добре, але Захід, що виявив незрозумілу кволість у відношенні до комунізму, вірив далі миролюбним заявам Москви.

Ще не помітив того, що коли якась держава вагалась розпочати війну, Кремль підписував з нею пакт, нічим не ризикуючи при тім. Так було підписано німецько-російське порозуміння перед війною у Польщі і югославсько-советський пакт, коли Білгород міг ще стриматися від війни. Такеж саме значіння має й советська заява відносно невтралітету і зрозуміння становища Туреччини, чого так жадала Великобританія. По большевицькій революції світ не виконав свого обовязку, за це він терпить тепер, тодішня нерішучість у відношенні до большевизму уможливила добу і поширення сучасної війни, а тепер світ стоїть перед небезпекою остаточної катастрофи. Як низько впало сумління, можна бачити з того, що є ще багато християн, які потайки сподіваються порятунку від Советів".

Пишучи так, католицький орган Женеви висловлює справжні погляди не лише багатьох міліонів католиків і Ватикану, а й поважної частини цілого населення Европи, та й не лише Европи, що підносять протест проти кожного порозуміння і співробітництва з Московщиною. Думати чи твердити, що комуністи можуть провадити свою руїнницьку чинність без проводу і допомоги московського уряду, значить або провадити „дуже високу" політику притягнення його на власний бік, або ховати голову в пісок і дурити самого себе. Варто пригадати, що свого часу британійський уряд зірвав дипльоматичні зносини з московським урядом, роблячи його відвічальним за руїнницьку роботу Комуністичного Інтернаціоналу під проводом Зіновева серед англійського робітництва. З другого боку, коли утворено протикомуністичний пакт держав, то московський уряд і преса не полишали ніякого сумніву, що його спрямовано проти СССР, і виступали в найгострійший спосіб проти нього. Найщільнійше співробітництво поміж советськими „полпредствами" та місцевими комуністичними організаціями у Франції, Еспанії, Англії, Швеції, ЧСР, Польщі, Греції, Румунії та в інших европейських і багатьох південноамериканських державах було надто часто доказане і провадило до кількох дипльоматичних конфліктів, що доводити тотожність чинности агентів московського імперіялізму і комуністичних організацій в цілім світі, є річчю досить зайвою.

Советська преса і радіо величають Сталіна батьком світового пролетаріяту, беруть палко в оборону „інтереси робітництва" в англо-саських державах, але ні в якім разі не в Німеччині чи Італії, і запевняють советське населення, що збільшуючи збройну силу СССР, воно робить тим самим „найкращу прислугу і світовому пролетаріту". Більш недвозначної і яскравої офіційної заяви відносно втручання московського уряду до внутрішніх справ інших держав тяжко булоб від нього навіть жадати.

Не може московський уряд тепер покликатися й на „ідеольогічний" характер большевицької інтервенції в інших державах та заявити бундючно, що „війна за ідеольогічне поріжнення відкидає світ до хрестових походів", бо політичні кола англо-саських держав обгрунтовують потребу провадити війну до побідного кінця саме ідеольогічними гаслами оборони демократичного ладу. В світлі цих ідеольогічних гасел намагання порозумітися з большевицькою Московщиною і вибачити руїнницьку чинність її комуністичних аґентів, виглядають незрозумілим.

К. В.

Великий Здобуток Канадійських Українців

До леґіслятури в провінції Манітоба ввійшло тепер 7 послів українського походження. У звязку з тим помістив канадійський „Український Голос" (ч. 18) статтю п. н.: „По виборах в Манітобі", з якої подаємо таке:

„Вибори в Манітобі, що відбулися 22. квітня, будуть мати може й історичне значіння для українців в Канаді. Вони піднесли українців в Канаді на вищий ступінь, послужили за доказ подиву гідного поступу українського народу в Канаді. В тих виборах вибрано аж шістьох, зглядно сімох, людей українського походження послами до леґіслятури провінції Манітоби. Це успіх, про який прямо не хотілося ще недавно навіть мріяти.

„В леґіслятурі Манітоби є 55 послів, отже коли між ними є тепер сім людей українського походження, то це значить, що українці мають 12.7 процент представництва в леґіслятурі. Манітоба має 711,000 душ населення. З того, як свідчить урядова статистика з 1936 р., є 89,650 українців. Це значить, що українці творять 12,6 процент населення Манітоби. Іншими словами українці, що творять 12.6 процент населення Манітоби, мають 12.7 процент представництва в леґіслятурі.

„Один з сімох послів українського походження, а саме В. Кардаш, не тільки не є представником українського населення, він не був навіть поставлений кандидатом українцями, ані не був вибраний голосами українців.

„...Кардаша вибрали неукраїнці — інтернаціоналісти. Його вибору в жаден спосіб не можна приписувати україн- [illegible] походження, це найзвичайніший припадок, який українцям справляє радше прикрість чим вдоволення. Поза те, що Кардаш є українського походження, українці за свого представника його не рахують.

„Шість інших послів українського походження можна вже вважати в більший, чи менший мірі представниками українського населення Манітоби. Та треба це підчеркнути, що вони в жаднім случаю не є представниками самого тільки українського населення. Поруч українців ставили їх кандидатами також інші народности, голосували на них також інші народности; ставили їх кандидатами і голосували на них не лише українці, але й англійці, французи, ісляндці й інші народности і тому вони в леґіслятурі обовязані заступати інтереси тих народностей так само, як інтереси українців.

„Шість послів українського походження вибрано до леґіслятури Манітоби, одначе вибрала їх не якась українська партія, що малаб поборювати партії англійські, французькі, чи ісляндські. Вибрано їх для добра мешканців Манітоби. Вони мають працювати в згоді і порозумінню з англійцями, французами, ісляндцями і другими, так само як кандидували в згоді й порозумінню з англійцями, французами, ісляндцями і другими і діставали від них голоси.

„Канада є країною, де народности змішані і добро Канади вимагає, аби уникати всього того, що може поставити одну народність Канади проти другої. В минувшині, можлива річ, богато українців не здавали собі з того справи і тому, коли пробували своїх сил в канадійській політиці, то не підходили до діла так, як належалося. Тоді вони може цього й не добачували, але як застановляться спокійно нині, то признають, що робили похибки, і добачуть ці похибки. Ставлення незалежних кандидатів, або кандидатів з нових опозиційних партій було такою похибкою. Такі кандидати хоч би й в найліпшій вірі, викликали недовіря, підозріння й ворожнечу. Похибкою треба й вважати претенсії до партій, аби ставили кандидатами невідомих їм, а тим самим і невипробованих ними українців, хоч би й яких інтеліґентних та чесних. Похибкою бувало це тимбільше, що з такими домаганнями виходили люди нераз вже після того, як кандидати були поставлені і тому треба було їх хіба відкликати, — звичайно довірених партійних людей, аби на їх місце поставити людей невідомих і непевних. Похибкою було те, що українці давали себе вживати до політичних інтриг, позакулісових махінацій. Українець прим. годився кандидувати лише на те, аби інші українці не дали своїх голосів на кандидата, на якого в звичайних обставинах булиб голосували. Похибкою були також неоправдані політичні амбіції, що допроваджували до ставлення кандидатури українця проти українця на розбиття українських голосів.

„Недавні вибори в Манітобі якраз тим відзначаються, що українці перший раз оминули старі похибки.

„Манітобські українці не вибрали ані одного посла, за якого потребували би соромитися, але вибрали таких, що можуть ними похвалитися. Манітобські українці мають причину чутися гордими з вислідку виборів".

Советська Енциклопедія не згадує Гітлера і Троцького

Канадійські кореспонденти подають з Москви, що в советсько - московській енциклопедії нема найменшої згадки про Троцького, а далі про Гітлера і націзм. Енциклопедія вийшла накладом „Гоізадт", державного публіцистичного видавництва і зветься: „Новий 1940 Політично - Енциклопедичний Словар". У тій енциклопедії не згадали ні словом про російських царів, поминули многих державних мужів, ґенералів, винахідників і виховників. Про них не пишеться ніщо, так, якби їх ніколи не було на світі, лиш згадується про Петра І., але без додатку „Великий" та про князя Александра Невського, якого православна церква проголосила „святим", хоч в енциклопедії про це не пишеться; також є згадка в енциклопедії про ґенералів з часів наполеонської війни Суворова і Кутузова. Це все, що містить ця „славна" енциклопедія про минувшину Росії. У розумінню керманичів Советської Росії, її історія починається доперва від 1917, [illegible] цебто від т. зв. „жовтневої революції" [illegible]ніна.

КАРИКАТУРА АНТОНІЯ ІДЕНА, британійського міністра заграничних справ, котрого Чорчил післав на Близький Схід на важні конференції.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

БОГДАНКО

Історичне оповідання з другої половини XVI століття.

(5)

— Не можна так, моя люба. Не треба старому батькові давати причини до невдоволення. Як би раз тільки між нами зайшло таке непорозуміння, то воно моглоб повторитися в чімось важнішім, а я собі цього не бажав би. Причини не їхати нема, й я не бачу причини, чогоб ти мала лякатися. Я таки поїду й заберу з собою малого...

— Хоч лиши мені хлопця, Богданку, — просила княгиня. — Автім ходімо спитаймо матусі, зробимо, як матуся скаже, добре?

Князь знизав плечима:

— Ходім до матусі, так буде, як вона скаже.

Старенька княгиня, почувши, в чому справа, обняла невістку за шию й так її розважала:

— Не все, моя дитинко, треба передчуттям вірити. Таке бувало й зо мною за молодих літ, і я нераз дуже мучилася, та один старенький богомільний чернець пояснив мені, що тоді тільки гаряча правдива молитва заспокоює. Тимто й тобі, моя дитино, так раджу, піди зараз до церкви й помолися щиро. А Богданко хай їде, коли його старий князь кличе, та тільки дитина хай лишається...

Молода княгиня відчувала, що ніхто не хоче її розуміти, що її передчуття вважають собі за ніщо. Але треба було скоритися й заспокоєння шукати в молитві...

*

Це було в серпні, в часі гарячих робіт у полі.

Увесь народ, що був у замку й недалеко замку, ще до сходу сонця виходив. На замку залишалися тільки ті, що робили домашню роботу.

Молодий князь наказав осідлати коні й узяв із собою лише одного чоловіка, чуру[15]) Петра, що був йому товариш іще з молодих літ. Разом із ним грався, разом грамоти у протоєрея замкової церкви вчився.

Тепер обидва поспішали до Чорториї.

По дорозі князь розказав свому Петрові про все, що було дома. Петро слухав уважно, інколи хитав головою, та як князь скінчив, нехотя докинув:

— Скажу тобі, князю, правду, що колиб я був про це знав раніш, я був би тобі щиро порадив послухати княгині й залишитися дома...

Князь занепокоївся. Йому впало на думку як-стій завернути додому, але соромився: лицареві, князеві не слід нияти віри жіночим забобонам...

Петро, наче відгадуючи думку князя, спинив коня:

— Вертаємось?

— Як же воно? Вертатися майже зпід воріт Чорториї? Нас уже княжі люди бачили, ще скажуть князеві, а він мигби взяти мене за примхуватого молодика, це мені зовсім не лицює...

І князь потиснув коня острогами й помчався чвалом: утікав перед думкою, що йому шептала: вернися...

*

Старий князь дуже зрадів приїздові Богданка. Зїхався ввесь рід Чорторийських на сімеву нараду: справа була така, що один із сусідів старого князя забрав йому доволі великий шмат землі й не хотів по-доброму віддати; князь посилав до нього поважних людей, та це на ніщо не здалося.

— Відберемо силою, — сказав один із Чорторийських. — Так залишити не можна, а то згодом усе нам порозшарпують. Хай світ знає, що ми рід великий, що один за одного постоїмо в потребі!

Його думку приняли всі. Почали укладати плян, як до цього братися, кілько котрий має прислати до Чорториї збройних людей.

Богданко ввесь час ні словом не відзивався: сидів мов на розжареному вугіллі. Перед його очима стояла заплакана Ганна... Чому він її не послухав? Ця перша відмова, що її почула від нього вірна дружина, пекла його розпеченим залізом... Аби лише швидше додому...

Старий князь вичитав його неспокій з обличчя й хотів знати його причину. Може, не до вподоби йому постанова роду Чорторийських? Не може бути, щоб лицарський Богданко не хотів походу в такій справедливій справі! Князь узяв зятя на бік і почав розпитувати.

Богданко висповідався зо своїх побоювань.

— Здайся, сину, на Бога й Його святу волю. Проти неї нічого не вдієш. Та не бери собі цього так дуже до серця. Коли ти певний, що на границях спокійно, то чого боятися? Орда не гайвороння, непомітно не злетить на крилах...

— Я всею силою відганяю від себе погані думки та переборoти їх не можу. Сиджу тут, а мої думки в Ружині, на замку. Ви, мій батеньку дорогий, не гнівайтось на мене, не ображайтесь, а я таки зараз поїду додому. Господь знає, що там діється. В мені серце завмирає на саму думку, що там могло скластися яке нещастя...

Старий князь зворушився:

— Я тобі, мій сину, не бороню, та ти побачиш, що нічого не сталося, застанеш усе так, як залишив. Їдь з Богом і зараз подай мені вістку...

Князь вийшов з теремів і пошукав Петра.

— Їдемо, Петре. Я тремчу всім тілом. Не шкодуватимемо коней, аби тільки швидше, бо мій неспокій убє мене.

Пігнали вихром. Князеві здавалося, що їде на похорон...

— Що це таке, Петре, що ще нашого замку не видко? — спитав князь. — З наших замкових башт можна було розглянути добре всю околицю. І з того місця, де ми тепер, ми повинні бачити замок.

— Може, тепер над ранком наш замок у мряці (вони їхали всю ніч), — Пояснював Петро, щоб князя заспокоїти, але в самого кров у жилах застигала. Саме тоді повіяв вітер ізвідтіль, де стояв замок, і Петро занюшив згар...

— Петре, ти чуєш? Щось наче із пожарища сюди завіяло...

Петро не відізвався: пігнав наперед вихром, за ним князь...

Станули на місці... Перед ними — половина Ружина у згарищах, замок у руїні. Догорювали грубі бервена, по церкві й церковних будівлях ні сліду...

Де стояв ґанок до княжих теремів, там лежала до половини спалена стара княгиня-мати, а біля неї... трупик малого княжича Михася...

Богданко застогнав, ухопився рукою за серце і звалився з коня зомлілий.

Петро прибіг князя тверезити.

— Гей! — крикнув він із усієї сили: — чи всіх повибивали, ніде живої душі не залишилося?

На той крик виліз із кущів ліщини старий дід-пасічник Панько.

— Пробі, діду, що тут сталося? Давай, ради Бога, чимдуж води князя тверезити, а то минеться.

(Дальше буде).

15) Чура — козацький слуга-товариш, носив козакові зброю, ходив з ним у походи.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЗАГАЛЬНЕ НЕПОРОЗУМІННЯ

В американських газетах появився був недавно лист одного французького офіцира, котрий у своїм листі до родини в Америці каже, що з цілої війни вражає його найбільше повна нездібність німців зрозуміти психольоґію французів.

Не розуміють? Може справді не розуміють, але чи вже так зовсім не розуміють, можна сумніватися. Адже дали собі з ними раду.

ЧИ ЛИШЕ НІМЦІ?

Як приклад повного незрозуміння французів німцями подає цей офіцир факт, що німецькі офіцири окупаційної армії вічно тикають французам в очі великі добродійства, які тепер робить Гітлер французам. А ви, мовляв, французи фіресте не трохи за те не є вдячні.

І треба сказати, що французи не одні такі невдячники. Адже говорили поляки: „Ї бемо ту Русь, і товчемо, і шкіру з неї дремо, а вона нас усе ще не любить".

СПІВПРАЦЯ

Стверджує цей французький офіцир, що німці пробують зєднати собі французів, щоб вони пішли на співпрацю з німцями.

Та французи на ці заходи не беруться. Вони знають, що покищо вони привілейовані люди, в порівнанні наприклад з поляками. Одначе вони бояться, що станеться з ними, якби так німці нарешті перемогли всіх ворогів. Про німецький плян німецько-французької співпраці кажуть французи: „Цей плян зводиться до того: Ти дай мені свій годинник, а я тобі скажу котра година".

НІМЕЦЬ І РЕВОЛЮЦІЯ

Керівнича нині партія в Німеччині любить хвалитися своєю революційністю. Французький офіцир каже, що німець не має в собі нічого революційного. Він нічого не любить так, як слухати і повинуватися начальникові. Адже німецький жовнір салютує капралеві гостріше, ніж французький генералові.

Чи невиходить, що в Німеччині революція можлива хіба, якби уряд приказав її зробити?

ЧИ АНГЛІЙЦІ РОЗУМІЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ

Що німці не розуміють французів, це не така дивниця: адже французи й німці іншої раси й культури.

Більше дивний є брак зрозуміння між англійцями й американцями, котрі в своїх культурах мають багато спільного. Та на непорозуміння вказує факт, що англійські діти, котрі прийшли жити в Америці підчас війни, нарікають на своїх американських прибраних родичів, що вони їх не можуть зрозуміти.

Брак зрозуміння доходить до того, що аж організація для виховання дкітей вмішалася в справу, щоб облекшити невдоволення малих англійських утікачів з американського оточення.

ХТО ТУТ „БОС"?

Між річами, які дивують і мішають англійські діти при приході до Америки, є передовсім становище матери в родині. Малі англійці не розуміють, як це може бути, щоб „босом" родини була мати.

Малі англійці видно привикли чути в Англії: „Того не їж. Найкращий кусок лишаємо батькові!", а в Америці вони чують: „Ну, діти, цього не хочете їсти? Добре, сховаймо: як батько прийде з роботи, він усе зїсть."

СВОБОДА СТАНЕ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ

(Два способи думання: французький і англійський).

Духовник В. Р. Інг (INGE) пише, що хоч французьким моттом є „свобода, рівність і братерство", французи передовсім побивались лиш за **рівністю**. Щодо англійців, то вони головно кладуть ваґу на те, щоб мати **свободу**, а мало дбають за рівність. Щож до американців, то вони велику вагу кладуть на **братерство**. Тепер одначе, коли французи попали під нацистівське ярмо, вони здають собі з того справу, що значить свобода.

Інг каже, що французи є завжди загадкою для англійців, а англійці для французів. Англійці знають французів трохи ліпше як французи англійців, бо англієць радо їде до Франції і часто говорить по французьки. Щодо французів, то вони не говорять іншою мовою, як тільки своєю рідною і рідко коли переїжджають Англійський канал.

Французи, пише Інг, є найбільше культурна нація на світі, з вимком хіба скандинавців. Вони майже всі є освічені до певного ступня і розуміють штуку життя ліпше від англійців. Французька мова це перфектний інструмент, в якім може бути все висказане ясно, коротко і принадно. Читання доброї французької прози справляє ту саму приємність, яку муж науки находить в Плятона або Ціцерона. Це є досконала мова, легко зрозуміла, гнучка й чудова.

Французька книжка є добре написана, як добре зварений є французький обід, цілком не подібна до наукових німецьких книжок, які деякі з англійців читають як кару за гріхи, бо така вона тяжка, тяжко написана й нестравна для ума.

Той, хто бачить кожну річ ясно, не бачить найяснішої, каже поет В. Ватсон. Француз бачить всі річи ясними.

Француз вірить у ясні помисли; англієць не має помислів і ненавидить їх, якщо з ними має до діла. Одинокі похибки, що не даються направити, робить той, на гадку англійця, хто безнастанно думає. Тому він задержує свою рівновагу, як моряк на березі, що тяжко перехиляється з одної на другу сторону. Англієць платить добру платню провідникови опозиції Його Величества; у тоталітарних краях такого панка розстрілюється без суду. Американська конституція накреслена англійськими кольоністами, є демократією для добрих аристократів; англійська церква є католицизмом для добрих протестантів. Французи виглядають замкнені в собі. Вони не є добрими європейцями а часом виглядають замало шляхотними. У дипльоматії, як Інгови сказав лорд Гелдейн, французи є найбистрішою нацією, підчас коли німці є незручні і брутальні. Одначе ніяка нація не зробила стільки замішання в своїй заграничній політиці, як це зробили останніми часами французи. Їхні пляни забезпеки опиралися на трьох річах — їхніх договорах з низкою держав, окружаючих Німеччину; на Лізі Націй, для вдержання статус кво, і на їхнім союзі з Великою Британією. Одначе по причині свого тайного договору з Італією, Ляваль стратив довіря всіх малих держав, знищив Лігу і спричинив напружені відносини з Великою Британією.

Як сказано, французи мало дбали про свободу, якою в дійсности вони рідко коли тішилися. Свобода означає вільних людей, а французи рідко були вільні. Вони змішали революцію зо свободою і хиталися між деспотизмом і анархією. Вони не мали поважання до їхніх політиків. У 1871. р. приняли републиканську форму влади, одначе ніколи не захоплювались нею дуже. Більшість французів, цілком природно, бажає миру і забезпеки; вони не дуже журяться тим, як себе зове їхній уряд.

Ленін, пише Інг, проголосив, що „свобода є буржуазним поняттям". Цю доґму прийняли зо захопленням усюди фашисти, нацисти і тоталінаристи. Для англьо-саксонців це є простацтвом, одначе не так мається справа на европейськім континенті. Французькі комуністи, що мають досить велику силу в Франції, були проти війни і не дуже прихильні союзови з англійцями. Неприятелі свободи до певної міри були їхніми приятелями.

Французькі роялісти і католицька партія також були настроєні проти британців і то з подібних причин. Один з найспосібніших британських римо-католицьких письменників годиться з тим, що політична фільософія католицизму ближча є до фашизму як до ліберальної демократії. Католицизм є в дійсности тоталітаризмом у релігії; і хоч ані англійські католики ані англійське ліве крило радикалів не є прихильне гітлеризмови, католицизм на континенті є виразно протиліберальний. Інг твердить, що згідно з його інформаціями Папа в своїх симпатіях є настроєний проти німців, одначе кількох членів Св. Колеґії є фашистами.

Це є великим щастям, що як католики так і комуністи є остільки тоталітаристами, що не можуть зо собою поґодитись, хіба лиш в недолюблюванню ліберальної демократії. Комуніст не може бути католиком, а католик комуністом.

Дальше каже Інг, що він не може в це повірити, щоб тільки нації, що говорять по англійськи, думали, що втратити свободу, означає те саме, що втратити все, для чого варта жити! Свобода й демократія не є та сама річ. Демократія є тільки експериментом у правлінню; щож до свободи, то вона є одним основних прав чоловіка. Нація, що веде війну, або хвилево приготовляється до ведення війни, може хвилево згодитися на зречення свободи; але ніякий нарід, що не є безнадійно знікчемнілий, не може піддатися невільництву. Французи здають вже собі справу з того, що значить бути доптаним жорстоко і брутально неприятелем; вони тому не піддадуться, ані для довше, як цього не буде потреба.

ДЕЩО НАГАДУЄ ЇМ СВОБОДУ. — У звіринці в Ню Йорку покасовано тісні огорожі для звірят і на їх місце заведено звірятам ширші простори, які їм дещо можуть нагадувати поля, по яких вони ходили в дикому стані.

Конвенційні Проєкти

[28]

Братство св. Архистратига Михаїла, відділ 147 в Алентавн, Па., на своїх місячних зборах дня 13-го квітня 1941 ухвалило такі конвенційні проєкти:

1. Щоб наступні конвенції У. Н. Союзу відбувалися по таких містах, де живуть українці і де є відділи У. Н. Союзу. Користи з цего будуть як для делеґатів, так і для місцевих українців. Бо можна буде взаїмно розпізнатись на концертах і підприємствах, що булиб давані в честь делеґатів, а крім того місцеві українці мали би нагоду бути присутніми на конвенції, як гості.
2. Щоб головна каса У. Н. Союзу оплачувала всіх відділових урядників і платила порент за галю на збори, бо молодіж, котра приступає до Союзу, не хоче платити до місцевої каси на адміністраційні видатки.
3. Членам, що перейшли зі старого до нового роду обезпечення, належиться полекша, тому для таких членів повинна бути більша дивіденда.
4. Фонд Захисту - Сиротинця змінити на Фонд Захисту для старих членів. Той фонд можна би в якийсь спосіб побільшити і приступити до зреалізування захисту для старих членів У. Н. Союзу принимаючи до нього таких членів, що є позбавлені опіки на старі літа.
5. Щоб вибирати головних урядників У. Н. Союзу в пропорції до числа членів по стейтах. В котрім стейті є більше членів, там повинно бути більше урядників, порозміщуваних по ріжних кольоніях, так, щоб вони могли легко залагоджувати справи відділів в своїх околицях.

ЗА УРЯД ВІДДІЛУ 147:

Йосиф Матковський, предс.; **Іван Федорак**, секр. і дел.; **Іван Рудакевич**, касієр; **Василь Гришко**, делегат; **Микола Антонюк**, делегат.

З МУЗИКИ

МАРІЯ СОКІЛ У "CIVIC OPERA" В ШІКАГО.

Славно-звісна українська співачка Марія Сокіл дістала запрошення від дирекції "CIVIC OPERA" в Шікаго виступити там у неділю 18. травня в головній партії в опері Монюшка „Галька". Партнером пані Сокіл буде, — в головній теноровій партії Йонтка — світової слави співак Ян Кепура.

Любителі нашої музики й співу, а зокрема численні приклонники артизму Марії Сокіл напевно зрадіють цим новим успіхом української артистки-співачки, яким безсумнівно являється запрошення виступити у "CIVIC OPERA" в Шікаго — другій найбільшій опері в Америці після "METROPOLITAN".

БОНУС НА НЕЗАСІЯНІ АКРИ

Канадійський домініяльний уряд візвав фармерів, щоби цієї весни сіяли менше пшениці. Щоби одначе захотити фармерів до зменшення засівів пшениці, уряд буде виплачувати бонус за ті ґрунта, котрі не будуть обсіяні пшеницею і площині будуть під пареницю, або будуть обсіяні шорсткими збіжжям, або ріжними травами, конюшинами, або луцерною.

Цей урядовий плян зменшення пшеничних засівів представляється в такий спосіб:

1. Якщо фармер оберне зменшений простір під засів пшениці під парениця, уряд виплатить йому $4 за кожний зменшений акер, який 1. липня буде переораний і полишений під літню пареницю.

2. За кожний акер землі, котрий того року мав бути засіяний пшеницею, а зістав засіяний шорстким збіжжям на весну або в випадку жита в осени 1941 р., уряд виплатить фармерови $2.00.

3. Два доляри бонусу дістане фармер за кожний акер, який мав бути засіяний пшеницею, а зістав засіяний травами, на пашу і конюшинами.

4. Також два доляри бонусу одержить фармер по 1. липня 1942 р., якщо зменшений простір під засів пшениці буде в тім часі обсіяний шорстким збіжжям, полишений під пареницю або обсіяний травою, конюшиною або житом.

Мінімальна ціна 70 центів за бушель пшениці ч. 1. Нордерн у Форт Вилиям або Венкувер полишиться та сама. Пшенична Рада буде продовжати закуп пшениці по тій самій ціні, одначе в зменшених кількостях.

6. Уряд дальше буде оплачувати за переховок в елевейторах 230,000,000 бушлів, котрі закупить Пшенична Рада. Таку кількість пшениці наміряє закупити уряд з урожаю в біжучім році.

7) Квотова система доставки пшениці буде задержана; від фармерів буде прийматися пшениця по ціні 65 ц. з минулорічних засівів.

8) Пшеничній Раді і на отвертім ринку, фармері можуть продати не більше як 230,000,000 бушлів з тогорічних зборів.

9) Податок, який платять консументи по 15 ц. від бушля полишається незмінений.

Фармерські і торговельні кола в західних провінціях уважають мінімальну ціну 70 ц. від бушля за низьку і по тій причині панує невдоволення. Бонусовий плян принято одначе з вдоволенням, хоч передбачують трудности в переведенню його в життя. Теперішня політика канадійського уряду причеволює фармерів до переходу до мішаної господарки, а головно до збільшення молочного господарства, годівлі безрог, овець, курей, тощо.

НОВІ ПОТРЕБИ — НОВІ ВИНАХОДИ. — Група британських летунів вправляються на суші в уживанні гумового човна й гумових весел, приправлених до рамен. Це на випадок, якби летунам прийшлося скакати з літака в море.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Наша господарська розбудова.

Здобуванням великих допомогових організацій — дали ми наявний доказ, що доцінюємо вагу господарських справ.

В поодиноких громадах господарський розвій пішов дальше, і так зорганізовано вже кредитові товариства у виді Будівельно-Позичкових Товариств.

У Філядельфії існує найбільше таке товариство у стейті Пенсилвенії — під назвою: Українське Будівельно-Позичкове Товариство.

Здаючи собі справу, яку велику користь може принести таке товариство для нашої громади — директори рішили знову повести велику кампанію за розбудову товариства. Хто може бути членом в цім товаристві?

Членом будівельно - позичкового товариства може бути:

1. — Кожна особа — чи правна одиниця (товариство) що вкладає свої ощадности на відсотки;

2. — Кожна особа, яка зичить в товаристві гроші на дім чи фарму на довго-речецеві сплати (10 до 15 років).

Для підготови цеї праці:

1. — Виготовляється спис усіх наших громадян у Філядельфії й околиці, які мають перші морґеджі на своїх домах чи фармах, або бажають дістати такі морґеджі на певні відсотки:

2. — Просить усіх свідомих наших громадян та організацій, щоб вкладали свої ощадности — на щадниці книжочки Українського Будівельно-Позичкового Товариства. На ощадностях товариство ґарантує 3% відсотків та окрему дивіденду — в залежности від річних зисків.

В минулому році зиски товариства були 6 з половиною процент.

Письменні запити у цій справі можна посилати на адресу секретаря:

W. Gallan, 1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.

або устно кожного понеділка від години 7 до 9 в Українській Галі.

Дотеперішні обчислення вказують, що в самій Філядельфії є понад 1,000 наших людей, які мають власні реальности. В околиці Філядельфії як Честер, Квейкертавн і инших місцевостях — понад понад 5,000 українців мають свої фарми чи доми. Колиб приняти, що на кожній реальности є тільки $1,000 морґеджу, то всі ті морґеджі, якби їх перенесено до Українського Будівельно - Позичкового Товариства, далиб суму $5,000,-000. В дальшому, це значилоб $300,000 (триста тисяч долярів) річного прибутку в наших руках і кількасятьнадцять молодих хлопців та дівчат, малиб постійну працю.

Чи можливо це здійснити?

Директори Будівельного Товариства і дотеперішні члени кажуть рішуче, що так. Треба тільки доброї волі — розуміння справи — та віри у свої власні сили.

Д-р Володимир Галан.

ХОТІЛИБ ПІДНЯТИ АРАБІВ ПРОТИ БРИТІЙЦІВ.

Німецька пропаганда працює тепер завзято над тим, щоб підняти проти Великої Британії цілий арабський світ. В першу чергу використовують німці напруження між арабами і жидами в Палестині. А далі намагаються підняти арабів в цілій Трансйорданії й Сирії.

НОВЕ СИЛЬНЕ ЛІКАРСТВО.

АТЛАНТИК СИТІ. — На засіданні вчених, які зіхались обговорити справи лікарських успіхів, говорено, що вдалось знайти новий середник до вбивання ріжних бактерій. Він є сильніший тисячу разів від найсильнішого, нині знаного, того роду середника. А найважніше, він є нетрійливий і нешкідливий для здоровля.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Повідомлення для дітройтських делеґатів, котрі виїздять на конвенцію потягом.

Коли хочете мати знижку білетів, як Ви вже читали в Свободі, треба їхати всім разом, на один білет. Отже потяг відходить у суботу, 10. травня, в годині 5:25 пополудні, зі стації Пенсилвенія. Треба бути на стації не пізніше як 4:30 в почекальні. Зголоситься до голов. радного В. Дідика, котрий буде мав для Вас білет.

В. Дідик.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Проситься усіх делеґатів з Лакавана Ковінті, які бажають їхати разом на конвенцію, прибути на Делавар і Лакаванa стацію під до шостої вечером, у суботу, 10-го травня 1941.

О. Запоточний, головний радний.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ПОСТАРАЙТЕСЯ НЕГАЙНО ЗА БІЛЕТИ НА

СВЯТО ДЕНЬ МАТЕРИ

—: яке влаштовує :—

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДИХ ЖІНОК для матерей і їх дочок

В НЕДІЛЮ, 11. ТРАВНЯ (May 11, 1941)

в UKRAINIAN CIVIC CENTER, 831 JOSEPH AVE., ROCHESTER, N. Y.

ТІКЕТ - - - 50 ц.

Проф. Микола Чубатий.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського університету разом з У. Н. Союзом).

(11)

Українська культура доходить до дна свого упадку.

Часи другої половини 15-го та першої половини 16-го століття то період найбільшого занепаду української культури. Зникли майже зовсім школи, а знання грамоти хіба як ремесло передавалося священиком та церковним дяком з батька на сина. Прийшов повний занепад літератури, літописи стають рідкістю. Українська церква попала в повний розстрій. Вищі верстви видячи ту темноту, покидають свою церкву та народність, започинається масова дезерція шляхти у латино-польський, а згодом у протестантський табор. Подібний занепад української культури був ще тільки на початку 19-го століття.

Рівночасно на українські землі насували зі заходу дві модні тоді культурні струї: протестантизм та дещо пізніше відроджене католицтво, репрезентоване духовною армією єзуїтів. Оба напрями йшли одначе під флягою польської культури. Кожний розумів, що перестаріла занепавша українска культура не витримає натиску тих двох новочасних струй. Треба було конечно впустити на Україну нову струю свіжого воздуха, найти лучність з якимсь новочасним культурним джерелом. Ані протестантизм, ані латинське католицтво не мали виглядів принятися на Україні як зовсім чужі психіці українців, народу східньої християнської культури, але могли прорізджувати ряди української інтелігенції. На тім підложу виринає знов нераз вже на Україні піднимана проба релігійного обєднання українського народу з Римом зі збереженням культури східнього християнства. Таку думку репрезентували на Україні **прогресісти** з кн. Константином Острозьким, наймогутнішим паном польсько - литовської держави у проводі. З ним співчувала більшість українського епископату.

Унія мала кинути поміст поміж українською та західньою католицькою культурою, зокрема спинити розмах єзуїтської пропаганди на Україні.

Були теж на Україні **консерватисти,** свого роду **старовіри,** противники всякого наближення до заходу. Сама латина їх дразнила як еретичний винахід. Вони волілиб засклепитися в перестарілій українській церковній культурі та евентуально в разі потреби шукати контакту з одновірною православною Москвою. Її вони боліли над занепадом та розстроєм цілого українського культурного життя, передовсім церкви, але ратунок бачили в собі, не в чужих новостях. Репрезентантом таких старовірів був спершу князь Курбський, знаний український аскет Іван з Вишні Вишенський, згодом князь Курцевич, багато нищого духовенства та козацький демос, що кермувався не аргументами розуму, тільки питомого українському народові почування.

Яка душевна боротьба поміж вимогами модерного, культурного життя та привязанням до рідної старини відбувалася в душах провідних українських людей, видимо то прекрасно на так званім тестаменті **Василя Загоровського,** українського шляхтича з Волині з II-гої половини 16-го століття. Цей тестамент це твір української педагогічної літератури того часу. Загоровський дістався в татарський полон, з якого не мав надії видістатися, тому до опікунів своїх синів пише лист-завіщання. Розпоряджає, яке виховання мають дістати його діти. Хотів би їм дати якнайкраще, щоби перед дітьми не була замкнена життєва каріера. Але теж горячо бажав, щоб діти його не покинули рідного народу. Тому поручає вчити діти української грамоти дякови, водити їх до церкви. Але як піростуть таки післати до каледжу оо. єзуїтів, щоби не були простаками, бо тільки єзуїтський каледж давав леґітимацію образованої людини та відкривав браму до карієри в громадянстві. Знав він, що від оо. єзуїтів рідко коли який православний вертав ним, тому жадає, щоб діти на ферії приїздили конечно домів, щоби ходили до рідної церкви та не відставали від свого народу.

Це боротьба в душі українського патріота поміж вимогами модерного життя та привязанням до українського пня. Не всі одначе мали ту печаливість при виховання дітей, що шляхтич Загоровський, але й ні, вона ні то пропоноване вакаційне виховання в українській культурі не спинило його дітей перед винародовленням.

Острозький культурний кружок дає початок українському гуманізмови.

Першим чоловіком, що серед того занепаду думав над загальним добром та щось робив для направи відносин, був кн. Константин Острозький. Його кореспонденція з кард. Поссевіно, нунціятурою в Польщі та з папою свідчать, що він перший між українцями в тім часі думав про релігійну унію з Римом. Та поки та тяжка справа стала актуальною, постановив він створити перший осередок українського культурного відродження в своїм родиннім гнізді Острозі через основання друкарні та золоження вищої школи, яку історія охрестила назвою **Острозької Академії.** Острозька школа мала протиділати винародовлюючим впливам розсіяних по Україні протестантських шкіл та езуїтських каледжів. Створення культурного острозького осередка це початок українського гуманізму. Одначе серед того культурного занепаду урухомити задуману установу було не аби якою трудністю. До тої справи найшов Острозький тільки одну підхожу людину, нею був ректор академії Герасим Смотрицький, батько найбільшого українського вченого 17-го століття Мелетія. Ректор та князь по цілій Европі шукали за вчителями пригожими для вищої школи східньої християнської культури. Не диво проте, що з академії з конечности побіч православних греків вчили також католики східнього обряду з поміж італьо-греків, вчили теж протестанти. Острозька школа була триявичною школою словяно - латино - грецькою; вдержалася тільки до смерти свого основника (1608). Заложена при школі друкарня випустила кілька книжок.

(Дальше буде).

ЯК ІНДІЯНИ ПІКЛУЮТЬНЯ ДІТЬМИ. — Індіянка племени Крі в окрузі Минакі в північній частині Онтаріо, в Канаді, з дитиною, повитою й зложеною в переносній колисці, яку індіянка носить на плечах. Це дозваляє жінці вживати вільно свої руки й облекшує її ношення тяґару.

МАЛОЩО НЕ ПОПАЛА.

Лейді Астор, родом американка, жінка посадника міста Плимуту, малощо не попала під вибух бомби, що зірвала з її дому дах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться в неділю, 11. травня, в 2. годині в Набожниського. — Ілько Шеґера, предс.; Дмитро Фидина, кас.; Н. Лісний, секр.

БАБИЛОН, Н. Й. — Місячні збори Тов. ім. Івана Мазепи, від. 433., відбудуться в суботу, 10. травня, в годині 8. ввечір, в гали церковній. Запрошується на збори членів і не членів. Хто хотів би, то може вписатись. Обовязково повинні явитись. — За уряд: Степан Бенко, предс.; Константин Шинкар, кас.; Олекса Вишиваний, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 10. травня, в годині 7:30 ввечір, в гали, де все. Просимо всіх прибути. — І. Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 11. травня, в годині 1:30 попол., під ч. 13530 Charest St. Просимо всіх членів за вашу присутність у важних справах. — П. Андрушків, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. — Мітинґ 363. відділу відложений з неділі, 11. мая, на неділю, 18. мая. Проситься всіх членів прийти начас, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб вирівнали свій довг, бо будуть суспендовані. — Г. Підскальний секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 338., відбудуться в неділю, 11. травня, в годині 2. по обіді, в гали Українського Дому, на 2. вул. 213 Скунмекер Евеню. Проситься членів прийти і вирівнати свої залеглости. — За уряд: Мих. Коваль, предс.; Павло Янковський, кас.; Микола Куць, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 421., відбудуться в неділю, 11. травня, в 2. годині пополудні, в Українській Галі, на Проспект Ст. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: П. Шереметв, кош.; М. Шипінька, кас.; П. Чесьнік, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 75., відбудуться в неділю, 11. мая точно в год. 1. попол., в Укр. Нар. Домі при Мартін улиці. Обовязком кожного члена бути присутнім. Буде роздаватися дивіденда. Також маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів нагадується вирівнати свій довг. У противнім разі пошкодите самі собі. — За уряд: П. Костирка, предс.; І. Слупецький, кас.; М. Присташ, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 11. травня в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори й вирівнати свої вкладки та припровадити нових членів до тов. Сокіл. — Т. Кальмук.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 11. мая в У. Н. Домі, в 12. годині в полудне. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Проситься членів, щоби записали молодих членів до У. Н. Союзу. Як я знаю, наше товариство має поверх 100 членів старших. Є багато батьків, що мають дітей від 18 років життя вгору, але мало з них стоїть в У. Н. Союзі. Проситься приєднати молодіж до У. Н. С., Це наша будучність. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; Стефан Морозович, фін. секр. і кас.; І. Жук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Бр. Вас. Великого, від. 364., відбудуться внеділю, 11. мая, в год. 2:30 пополудні в Укр. Домі на Іст Сайд, 3161 Е. 93. вулиця. Обовязком кожного члена бути на зборах, бо є важні справи до полагодження. Також буде роздання чеків дивіденди з У. Н. Союзу. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг за себе й за дітей. Впротивнім разі будуть суспендовані. Члени, що мають пожичку в У. Н. Союзі, повинні по можности сплатити процент. — М. Бурко, предс.; С. Кравчук, кас.; М. Сентій, рек. секр.; Н. Сподар, фін. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в неділю, 11. травня, точно в годині 2. пополудні задля того, що секретар зараз по мітинґу відіде на конвенцію, а вечером галя буде занята. Проситься всіх членів прибути на означений час. Напоминається ще раз тих членів, що довгують до братської касі за вкладки, щоби прийшли і заплатили, а ні то будуть суспендовані. Прийдіть всі та дістанете свої дивіденди. — І. Климишин, предс.; С. Новацький, кас.; М. Куба, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Місячні збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 11. травня, в годині 2. пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакована Ев. Присутність членів на зборах є обовязкова. Пригадується довжним членам, щоби старалися платити свої залеглости і начас найдальше до 25. ого місяци, а коли зовидять своє імя на звіті суспендованих, то щоби не нарікали на нікого, бо це їх власна вина. — За уряд: О. Запоточний, пр.; С. Говка, кас.; Р. Рубльовський, секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Мир, від. 324., відбудуться в суботу, 10. мая, в годині 7:30 в вечер в українській гали при 23 і Бравн ул. Проситься всіх прийти, бо є важні справи до полагодження. Прийшли дивіденди, отже кождий член повинен явитись й забрати собі свого чека. Довгуючі обовязково повинні явитись і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: А. Горохівський, предс.; М. Гелета, кас.; Г. Бучко, секр.

СТЕПЛЕТОН, Н. Й. — Братство від. 211. У. Н. Союзу на минулім мітинґу ухвалило, що мітинґи мають відбуватись в другу суботу по першім як давніше. Отож проситься всіх пристосуватися до ухвали і прибути вже в слідуючу суботу, в год. 8. точно 10. мая в вечер. Хто ще не відібрав дивіденди отримає на мітинґу. — Г. Демкович, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 21. квітня 1941. року померла в Пеорія, Іл., членниця від. 190. У. А. Союзу

АННА МАРЧИК.

Покійна родилася 12. лютого 1895. року в селі Михнові, заславського повіту, на Волині, в Україні.

Покійна полишила мужа Володимира, сина Миколу і дочку Віру.

Похорон відбувся в четвер, 24. лютого 1941.

Покійна їхала з мужом до сина, котрий є студентом ілінойського університету. У ночі, серед дощу, автомобіль зїхав з дороги. Анна Марчик була так тяжко покалічена, що прожила шість місяців в страшних муках.

Покійна була примірна мати, дбала за освіту дітей.

Хай земля буде їй пером!

А. Куш, секр. від. 190.

ФРАНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268., відбудуться в суботу, 10. травня, в годині 7.30 вечером, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінґ ул. Проситься всіх членів прийти та виплатити свої вкладки начас. Не можна притягати до останнього дня, бо тим робиться прикрість урядови, котрий мусить вислати увесь розмет начас до головної каси. Будуть там ріжні справи обговорені. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або списати свої діти, нехай зголоситься на збори. — Уряд: М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 11. травня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул., зараз пополудні. Проситьхся всіх членів, щоб точно явились на означений час, бо отримають дивіденду, а секретар відїде на конвенцію. Тож не чекайте, але зараз, пополудні приходіть, щоб скоро покінчити збори. — В. Стриковський, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Місячні збори Тов. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 10. травня, в годині 7.30 вечером в гали під церквою. Проситься членів явитись на зборах, бо всі члени і членці отримають чека на дивіденду. Рівнож треба порушити інші справи, котрі будуть дані під ухвалу. — Д. Черпявський, предс.; М. Гамкевич, кас.; І. Глива, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозької Січи, від. 234., відбудуться в пятницю 9. травня, в годині 8. вечером в салі У. Нар. Дому, 214-216 Фултон, ул. Обовязком кожного члена прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також роздається дивіденди тим членам, котрі стоять на нову систему. — П. Сташко, голова; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр. фін.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.—Екзамінація $2.00.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею преґарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. $295.00
Все, чого треба, з виїмком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 296. Ще одна небезпека.

WHEN THE WARRIOR LEAPED TO GRAB THE GIRL, THE APE-MAN SWUNG HER UPWARD — THEN LET GO!

SHE SAILED LIGHTLY THROUGH THE AIR. THEN MORE SKILLFULLY THAN ANY TRAPEZE PERFORMER, SHE CAUGHT A BRANCH.

MEANWHILE, TARZAN, USING HIS POWERFUL FEET AS WEAPONS, WAS BATTERING THE BUTAWAS.

BUT ONE CLEVER SAVAGE CLIMBED A TREE AND CREPT TOWARD TARZAN TO SLASH HIM LOOSE!

Як Тарзан підняв ногами дівчину, один з дикунів кинувся, щоб її стягнути. Але Тарзан підкинув нею ще вище і пустив.

Дівчина пролетіла певну віддаль в повітрі й опісля з великою зручністю, немов справна акробатка, схопилась за гиляку.

Тимчасом Тарзан, уживаючи своїх сильних ніг, немов тарами розбивав батавців на право і на ліво.

Але один з хитрих батавців видряпавсь на дерево, щоб згори підповзти до Тарзана і при помочи ножа струтити його в долину.